

MER uitbreiding golfbaan De Scherpenbergh

Samenvatting

16 december 2009

MER uitbreiding golfbaan De Scherpenbergh

Samenvatting

Verantwoording

Titel	MER uitbreiding golfbaan De Scherpenbergh
Opdrachtgever	Golf- en Businessclub De Scherpenbergh
Projectleider	Marlies Verspui
Auteur(s)	Niels Bronsgeest en Marlies Verspui
Projectnummer	4375790
Aantal pagina's	28 (exclusief bijlagen)
Datum	16 december 2009
Handtekening	

Colofon

Tauw bv
afdeling Ruimte
Handelskade 11
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon (0570) 69 99 11
Fax (0570) 69 96 66

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001.

Inhoud

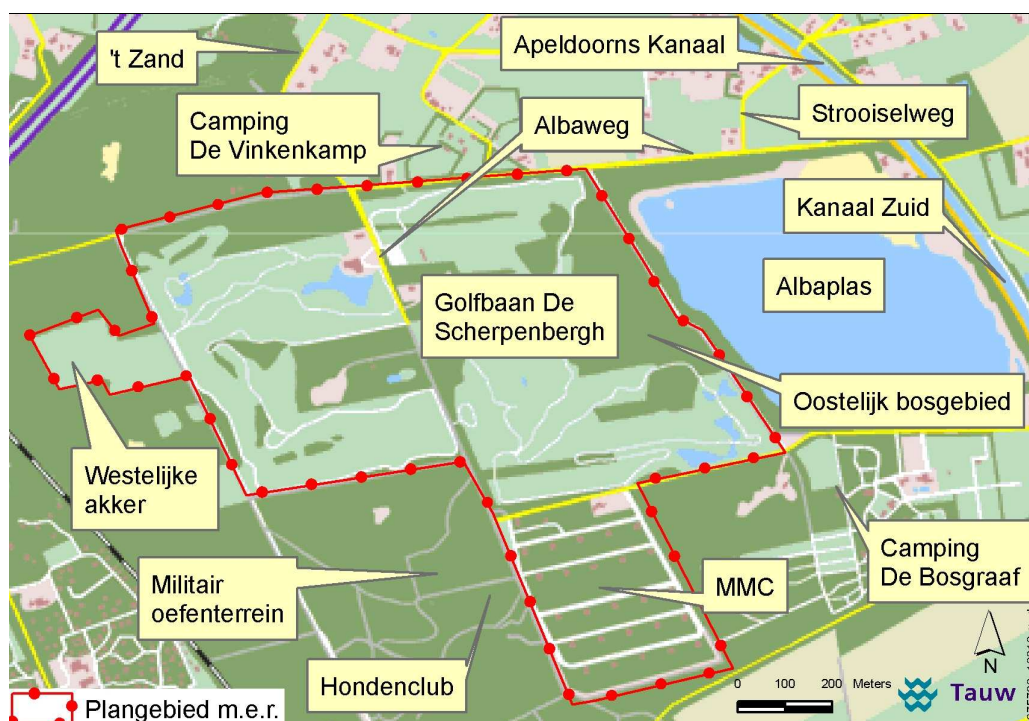
Verantwoording en colofon	5
1 Inleiding	9
1.1 Locatie golfbaan	9
1.2 Voorgeschiedenis	10
2 M.e.r.-procedure en bestemmingsplan	13
2.1 Waar gaat het MER over?	13
2.2 Opzet MER	13
3 Milieueffecten	15
3.1 Uitbreiding van 9 holes naar 18 holes	15
3.2 Effecten uitbreiding van de 9 holes baan naar de 18 holes baan	17
3.3 Oefenholes in het bos	19
3.4 Conclusie effectvergelijking	24
3.5 Optimalisatievoorstellen en MMA	25

1 Inleiding

Voor u ligt de samenvatting van het milieueffectrapport (MER) dat is opgesteld voor de uitbreiding van Golfbaan De Scherpenbergh. In deze samenvatting leest u hoe het MER tot stand is gekomen en wat de belangrijkste conclusies zijn.

1.1 Locatie golfbaan

De golfbaan De Scherpenbergh ligt ten zuidoosten van Apeldoorn. De locatie bevindt zich in het overgangsgedebied van de Veluwe naar de IJsselvallei. Het terrein van de golfbaan wordt aan de noordzijde begrensd door de Albaweg en camping De Vinkenkamp. Oostelijk van de golfbaan ligt de Albaplas, een voormalige zandwinplas. Tussen de Albaplas en het voormalige munitiemagazijnencomplex (MMC) ligt camping De Bosgraaf ingeklemd. In het zuidwesten en westen van het golfbaanterrein liggen bosgebieden (onder andere het militaire oefenterrein Scherpenbergh) en akkers (westkant).

Figuur 1.1 Namen delen plangebied en namen functies omgeving

1.2 Voorgeschiedenis

In 1998 is de 9 holes golfbaan van Golf- en Businessclub De Scherpenbergh in gebruik genomen ten zuidoosten van de stad Apeldoorn. Het was op dat moment niet mogelijk de gewenste volwaardige 18 holes golfbaan te realiseren in het gebied vanwege de ligging binnen enerzijds de grens van het Centraal Veluws Natuurgebied en anderzijds binnen de detonatiezone van het MMC van het ministerie van Defensie.

In 1997 - 1998 zijn 3 korte oefenholes aangelegd in het bosgebied dat buiten het bestemmingsplangebied De Scherpenbergh viel. Het gebruik van deze oefenholes is in strijd met het vigerende bestemmingsplan. De gemeente Apeldoorn heeft tijdelijk vrijstelling verleend voor het gebruik van de 3 korte holes, en heeft een bestemmingplan voor deze holes in procedure gebracht. Voor de boscompensatie is een contract met onder andere de Vereniging Natuurmonumenten afgesloten.

Daarna zijn de omstandigheden enigszins gewijzigd. Het provinciale beleid laat uitbreiding van bestaande, onvolwaardige golfbanen toe binnen het Centraal Veluws Natuurgebied (CVN) en het MMC is opgeheven. Hierdoor kon het oorspronkelijke plan van de 18 holes golfbaan alsnog gerealiseerd worden. De gemeenteraad van Apeldoorn heeft hiertoe op 28 februari 2002 het bestemmingsplan "Golfbaan De Scherpenbergh" vastgesteld. De gemeente vond het opstellen van een milieueffectrapport voor het ruimtelijk plan niet nodig omdat voldoende milieu-informatie over het voornemen beschikbaar was.

Later keurde Gedeputeerde Staten van Gelderland het bestemmingsplan goed, met uitzondering van het bosgedeelte rond de westelijke akker en benoorden de oefenbaan van de 9 holes golfbaan omdat dit binnen de begrenzing van het CVN viel. De golfbaan is in de periode 2003 - 2004 op basis van dit goedkeuringsbesluit uitgebreid naar een 18 holes golfbaan.

De beoogde uitbreiding van 2 holes op de akker ten westen van de golfbaan is niet uitgevoerd omdat de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State op 3 april 2003 het verzoek om het treffen van een voorlopige voorziening (gedeeltelijk) toewees. Dit deel van het plangebied werd namelijk aan 3 zijden omsloten door de speciale beschermingszone (SBZ) van een Vogelrichtlijngebied (thans Natura2000-gebied Veluwe). Het belangrijkste inhoudelijke argument was dat onvoldoende was gekeken naar de uitstralingseffecten op de omliggende beschermde natuurgebieden. Negatieve effecten op het beschermde gebied als gevolg van het gebruik van de gronden als golfbaan waren volgens de Raad van State onvoldoende onderzocht. De 2 voorziene holes op de westelijke akker zijn als gevolg van het treffen van de voorlopige voorziening zolang gesitueerd op de bestaande golfbaan.

De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft op 19 november 2003 het besluit van Gedeputeerde Staten over de goedkeuring van het bestemmingsplan "Golfbaan De Scherpenbergh" vernietigd. Belangrijkste reden is dat er onvoldoende is gekeken naar de uitstralingseffecten op de omliggende beschermde gebieden. Dit betekent dat het bestemmingsplan uit 1993 (in werking getreden op 24 februari 1997) voor de 9 holes golfbaan sinds deze uitspraak van de Raad van State weer van kracht is, en het bestemmingsplan Immenberg (1992) voor het overige deel van de golfbaan. Het feitelijke gebruik van de gronden van de uitbreiding van de golfbaan is thans niet in overeenstemming met het vigerende bestemmingplan.

Probleem- en doelstelling uitbreiding golfbaan

De krapte binnen de huidige golfbaan heeft geleid tot enkele niet-professionele oplossingen waardoor er momenteel geen ruimte is voor een 9 holes korte oefenbaan, maar slechts voor een 7 holes korte oefenbaan. De veiligheid van de baan komt hierdoor in het geding. Ter plaatse van hole 18 is sprake van een gevaarlijke kruising. Doelstelling van Golfbaan De Scherpenbergh is de uitbreiding met 2 lange holes op de westelijke akker of het MMC, en een herschikking van de huidige baan zodat een volwaardige 18 holes lange baan ontstaat, inclusief een volwaardige 9 holes korte oefenbaan.

De volgende argumenten liggen aan de voorgenomen maatregelen ten grondslag:

1. Verbetering van de concurrentiepositie als voorwaarde voor een duurzame exploitatie en het vasthouden van de bestaande werkgelegenheid
2. Het bereiken van een volwaardige 18 holes golfbaan en een 9 holes korte baan
3. Handhaven van de natuurwaarden (ecologische betekenis) van de huidige baan (ten opzichte van intensiveren huidige oppervlak) met als neven doelstelling natuurontwikkeling op de uitbreidingslocatie

Figuur 1.2 Impressie huidige golfbaan

Kenmerk R004-4375790NAB-evp-V01-NL

2 M.e.r.-procedure en bestemmingsplan

2.1 Waar gaat het MER over?

Gelet op de gewijzigde situatie en bovenal naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State hebben Golf- en Businessclub De Scherpenbergh en de gemeente Apeldoorn besloten om direct de volledige m.e.r.-procedure te doorlopen ter onderbouwing van de besluitvorming over een nieuw bestemmingsplan voor de totale golfbaan, inclusief de gewenste uitbreiding. De Golf- en Businessclub De Scherpenbergh is in de m.e.r.-procedure de initiatiefnemer. De gemeente Apeldoorn treedt op als bevoegd gezag.

Het doel van het milieueffectrapport is het verschaffen van de juiste milieuinformatie voor een verantwoorde besluitvorming door de gemeente Apeldoorn over het nieuwe bestemmingsplan voor de golfbaan De Scherpenbergh. De procedure heeft tot doel:

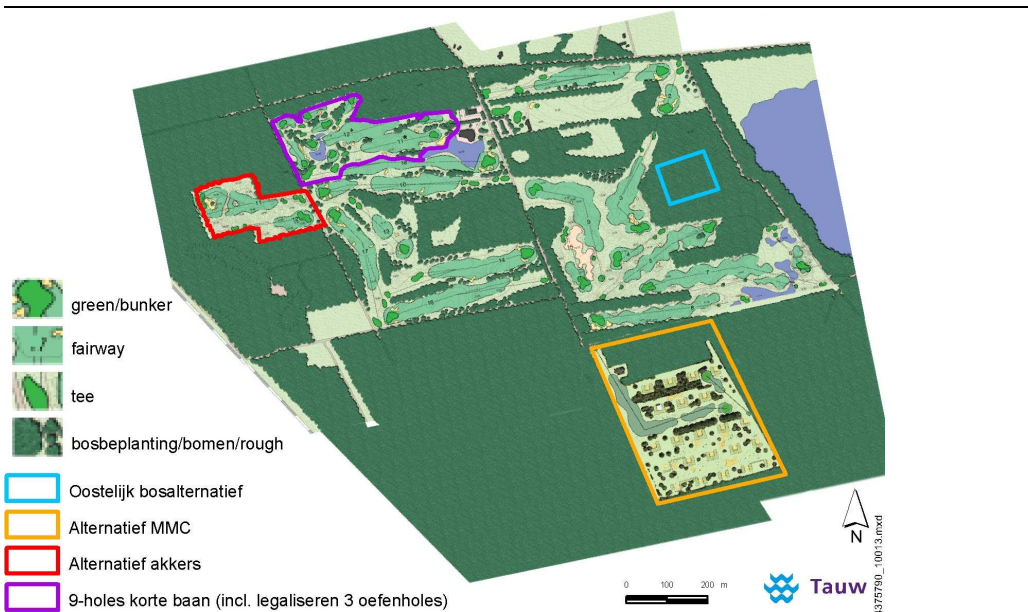
1. De bestemmingsplansituatie in overeenstemming te brengen met de feitelijke situatie, zijnde de huidige 18 holes baan, inclusief de 3 korte oefenholes in het bosgebied noordelijk van de huidige baan
2. Het vergroten van het bestemmingsoppervlak "golfbaan" met de akker westelijk van de huidige golfbaan en het voormalige MMC aan de zuidzijde van de golfbaan

De uitbreidingslocaties zijn weergegeven in figuur 2.1. Het alternatief oostelijk bosgebied is wel beschouwd, maar als volwaardig alternatief afgevalen.

2.2 Opzet MER

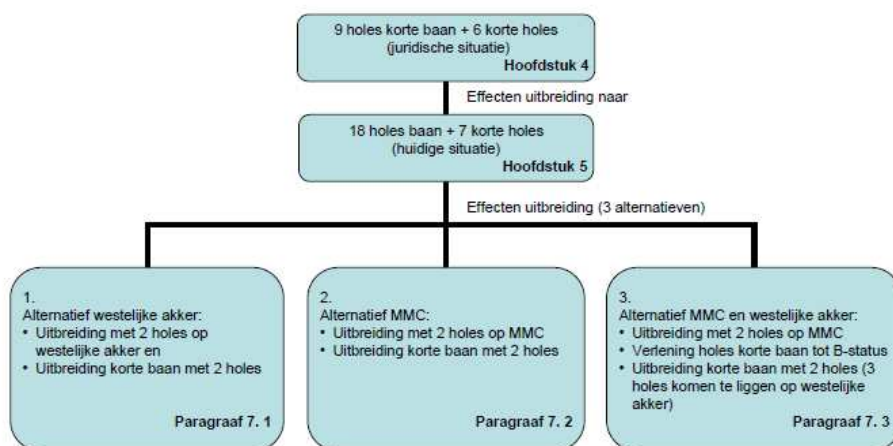
Conform de richtlijnen voor dit MER wordt met 2 referentiesituaties en 3 alternatieven gewerkt. De effectbeschrijving vindt daarom in 2 stappen plaats:

1. De effecten van de uitbreiding van de huidige 9 holes baan (de juridische situatie) naar de huidige 18 holes worden beschreven (feitelijke situatie), waarbij de huidige 9 holes baan als referentiesituatie dient
2. Vervolgens worden de effecten beschreven van de vergroting van de huidige 18 holes baan op aanpalende percelen (MMC en/of westelijke akker), waarbij de huidige 18 holes baan (feitelijke situatie) als referentiesituatie dient. Hiervoor zijn 3 alternatieven uitgewerkt

Figuur 2.1 Uitbreidingsalternatieven 18 holes golfbaan

Omdat het MER werkt met 2 referentiesituaties is de opbouw van het MER ingewikkeld. In onderstaand schema is de opbouw verduidelijkt.

Figuur 2.2 Opbouw MER

3 Milieueffecten

Welke (milieu) effecten zijn bepaald

De uitbreiding van de golfbaan is beoordeeld op de volgende milieuthema's:

- Bodem en water
- Landschap, cultuurhistorie en archeologie
- Natuur
- Verkeer
- Woon- en leefmilieu
- Recreatie

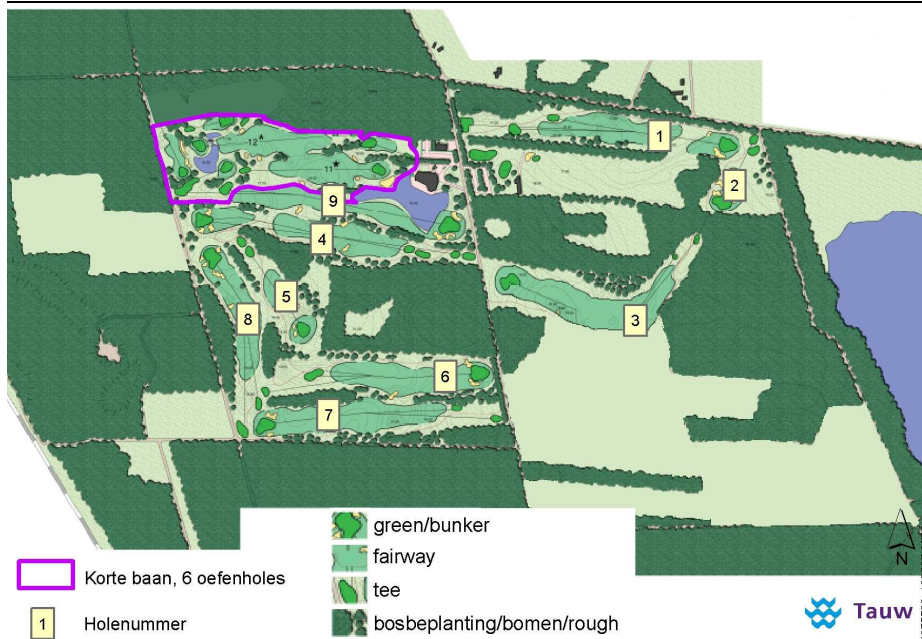
De volgende waarderingen zijn gebruikt:

- **belangrijk negatief effect**
- **negatief effect**
- 0/- **licht negatief effect**
- 0 **geen effect (neutraal)**
- 0/+ **licht positief effect**
- + **positief effect**
- ++ **belangrijk positief**

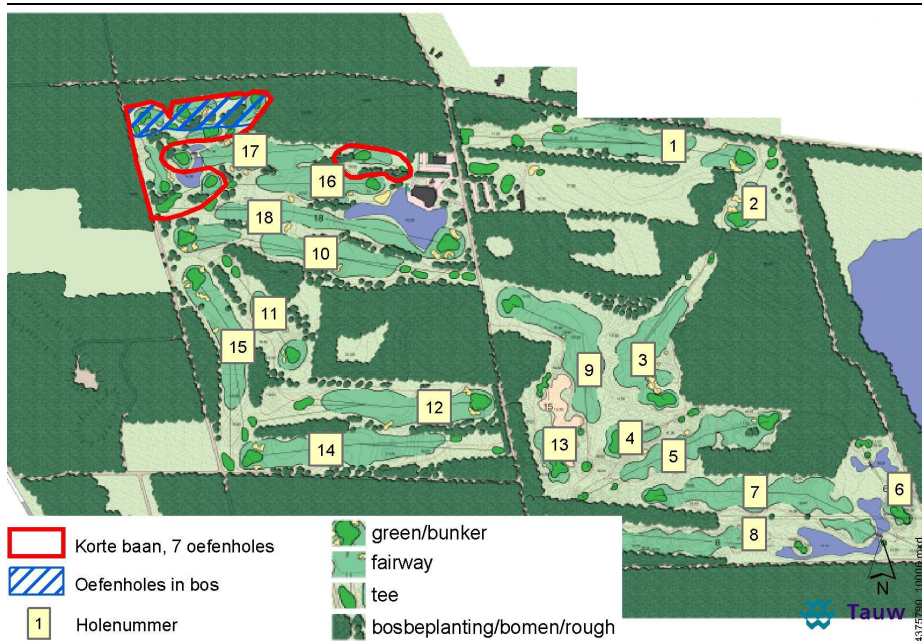
3.1 Uitbreiding van 9 holes naar 18 holes

De golfbaan bestaat in de huidige situatie uit een 18 holes lange baan en een 7 holes korte baan. Onderstaand wordt ingegaan op de effecten van de uitbreiding van de 9 holes baan (juridische situatie) naar de huidige (feitelijke) situatie. In figuur 3.1 is de juridische 9 holes situatie weergegeven. In figuur 3.2 is de huidige 18 holes baan van de golfbaan De Scherpenbergh weergegeven, inclusief 3 oefenholes in het bos. De uitbreiding heeft geheel plaatsgevonden op agrarische gronden.

Belangrijk is dat de huidige 18 holes golfbaan niet binnen de begrenzing valt van het Natura2000-gebied Veluwe. De uitbreidingslocaties westelijke akker en MMC vallen wel binnen het Natura2000-gebied Veluwe. Conform het ontwerp-aanwijzingsbesluit behorende bij het Natura2000-gebied Veluwe maken gronden die in agrarisch gebruik zijn geen deel uit van het Natura2000-gebied (zogenaamde exclaveringsformule). De 2 akkers ten westen van de golfbaan zijn wel opgenomen op de kaart behorend bij de aanwijzing, maar maken dus geen deel uit van het Natura2000-gebied vanwege de agrarische bestemming. Bebouwing, erven en verhardingen maken ook geen deel uit van het Natura2000-gebied. Deze formule is van toepassing op de verharde oppervlakten van het MMC.

Figuur 3.1 Juridische situatie 9 holes lange baan en 6 holes korte baan

Figuur 3.2 Huidige situatie: 18 holes lange baan en 7 holes korte baan

3.2 Effecten uitbreiding van de 9 holes baan naar de 18 holes baan

In tabel 3.1 zijn alle gegeven waarderingen opgenomen. Uit onderzoek in het kader van het MER blijkt dat er geen sprake is van zeer negatieve (- -) of zeer positieve (++) milieueffecten. De effecten anders dan neutraal (0) zijn gekleurd.

Tabel 3.1 Samenvattende waardering van 9-holes naar 18-holes baan

Milieueffecten	Uitbreiding van 9 naar 18 holes
Effecten op bodem en water	
• Gebruik grondstoffen	0
• Aantasting reliëf/geomorfologie	0/-
• Belasting bodem en water door meststoffen en bestrijdingsmiddelen	+
• Grondwaterhuishouding	0/-
• Sprengen	0
Effecten op landschap	0/+
Effecten op cultuurhistorie	0
Effecten op archeologie	0
Effecten op natuur	
Effecten op kwalificerende typen en soorten	
• Droge heide en Heischrale graslanden	0
• Oude eikenbossen	0
• Wespandief	0
• Zwarte specht	0
• Boomleeuwerik	+
• Roodborsttapuit	+
• Vliegend hert en Witsnuitlibel	0
• Overige habitattypen en soorten	+
• Effect op overige vaatplanten	0
Effecten op overige amfibieën	+
Effecten reptielen	
• Hazelworm	+
• Overige soorten (Ringslang, Levendbarende hagedis, Zandhagedis, Adder)	+
Effecten overige vogelsoorten	+
Effecten op zoogdieren	
• Eekhoorn, Das en Boomarter	+
• Overige zoogdieren (inclusief vleermuizen)	+
Effecten overige ongewervelden (waaronder Heivlinder)	+
Effecten overige diergroepen	0
Effecten op migratieroutes	
• EHS	+

Milieueffecten	Uitbreiding van 9 naar 18 holes
• Ecologische verbindingzones	0
Effecten op verkeer	
• Verkeersintensiteiten	-
• Parkeren	0
• Verkeersveiligheid	0
Effecten op woon- en leefmilieu	
• Geluid	0/-
• Lucht	0
• Licht	0

Conclusie

Uit bovenstaande effectentabel blijkt dat de negatieve effecten als gevolg van de uitbreiding slechts marginaal aanwezig zijn. Alleen de toename van verkeer is verdubbeld en dat is negatief gewaardeerd, hoewel deze toename ter plekke van de golfbaan niet tot problemen leidt. De uitbreiding heeft voor veel aspecten echter ook licht positieve tot positieve effecten, met name op de natuurwaarden. Vooral de ecologische betekenis van het gebied is als gevolg van de uitbreiding vergroot. Dat komt doordat in vergelijking met het landbouwkundige gebruik, een golfbaan overall gezien een natuurlijker karakter heeft. Er is aandacht besteed aan overgangen van open gebied naar bos, poelen zijn verschenen en her en der zijn nieuwe groenelementen aangelegd. Hier profiteren tal van diersoorten van.

Figuur 3.3 Een veldbezoek aan de golfbaan

3.3 Oefenholes in het bos

Het naaldbos dat gekapt is voor aanleg van de oefenholes wordt gekwalificeerd als niet erg waardevol. Overigens is niet al het aanwezige naaldbos gekapt, het gaat om een deel.

Geconcludeerd wordt dat de natuurwaarde na de kap is gestegen en dat er potenties zijn voor de ontwikkeling van een extensieve zoomvegetatie (bij extensief maaibeheer) waardoor de zomen ook voor planten, reptielen en insecten meer waarde zullen krijgen. De Hazelworm en Boskrekel zijn recent waargenomen in de zomen.

Het naaldbos maakt echter wel onderdeel uit van het Natura2000-gebied Veluwe. Niet uitgesloten kan worden dat het stuk naaldbos fungeerde als leefgebied voor verschillende organismen, zoals zoogdier- en vogelsoorten waaronder kwalificerende soorten als Zwarte specht en Wespendif. Wel kan met zekerheid worden vastgesteld dat het gehele leefgebied van Zwarte specht en Wespendif door deze ingreep niet negatief is beïnvloed. Daarvoor is de ingreep te beperkt van omvang en aard. Hoewel de natuurbetekenis van dit deel is toegenomen, dient het gekapte bos in het kader van de Boswet wel vervangen te worden. Hierover heeft de golfbaan afspraken gemaakt met onder andere Natuurmonumenten en de gemeente Apeldoorn.

Alternatieven uitbreiding van 18 holes baan naar gewenste situatie

Voor deze uitbreiding van de 18 holes golfbaan naar de gewenste situatie bestaan vier mogelijke alternatieven:

1. De aanleg van 2 holes op de westelijke akker in combinatie met natuurontwikkeling
2. De aanleg van 2 holes in combinatie met natuurontwikkeling op het MMC
3. De aanleg van 3 oefenholes op de westelijke akker, gelijktijdig met het laten vervallen van 1 hole in het bos ten noorden de huidige baan én de aanleg van 2 holes voor de lange baan op de locatie van het MMC, in combinatie met natuurontwikkeling
4. Bosalternatief (2 holes in bosperceel oostelijk deel huidige baan, verder niet uitgewerkt)

De eerste drie oplossingsmogelijkheden zijn in dit MER als volwaardige alternatieven uitgewerkt, waarbij de voorkeur van initiatiefnemer uitgaat naar de combinatie westelijke akker en MMC. Het bosalternatief is afgefallen vanwege de geringe haalbaarheid.

Alternatief akkers (figuur 3.4)

De akker is 3 ha groot, en ligt ingeklemd tussen de golfbaan in het oosten, bosareaal in het noorden, westen en zuiden. Vanwege baantechnische aspecten (met name veiligheid) is op dit terrein niet veel variatie mogelijk in de hoofdopzet van de baanuitbreiding. De bedoeling met de aanleg van de 2 lange holes op de westelijke akker is enerzijds het wederom creëren van een volwaardige 18 holes baan en anderzijds het completeren van de korte 9 holes oefenbaan. Op de overige baandelen (roughs) worden halfnatuurlijke vegetatietypen ontwikkeld die voor een gradiënt (zoom) zorgen met het bestaande bos. Naast de vaste baanonderdelen worden de volgende vegetatietypen nagestreefd: schraal grasland, open zand, zoom- en mantelvegetaties.

Figuur 3.4 Alternatief westelijke akker (2 holes)

Alternatief MMC (figuur 3.5)

Het MMC heeft op dit moment geen functie meer en is door het ministerie van Defensie afgestoten. Hierdoor zijn de detonatiezones van het terrein vervallen en bestaat de mogelijkheid voor uitbreiding van de golfbaan op dit terrein. Het terrein valt binnen de begrenzing van het Natura2000-gebied Veluwe, echter de verhardingen en gebouwen maken hier geen onderdeel van uit.

Vooruitlopend op de beslissing over een van de alternatieven door de gemeenteraad van Apeldoorn, hebben Natuurmonumenten, DLG en Golfbaan De Scherpenbergh vastgesteld dat het MMC ontwikkeld kan worden tot natuurterrein in combinatie met golf. Hiertoe heeft DLG in overleg met Natuurmonumenten een programma van eisen voor het inrichtingsvoorstel opgesteld. Dit is in nauw overleg met de provincie Gelderland gebeurd. Streefbeeld voor het terrein is onder meer droge heide en heischraal grasland. DLG is in het bezit van dit terrein, en zal het terrein aan Natuurmonumenten doorleveren, waarna de golfbaan een deel van het terrein zou kunnen pachten.

Om een combinatie van golf en natuurontwikkeling op het terrein optimaal mogelijk te maken is er door DLG voor gekozen alle bunkers op één na te verwijderen, alsmede alle verhardingen en verlichtingsmasten weg te halen. Om de militaire geschiedenis van het terrein toch leesbaar te houden (cultuurhistorische overweging) én om te voorkomen dat zeldzame korstmossen verdwijnen is er voor gekozen de aarden wallen die om de bunkers liggen te handhaven. De woningen en het wachthuis bij de entree van het terrein worden eveneens gehandhaafd. Deze krijgen naar alle waarschijnlijkheid de functie van shelter.

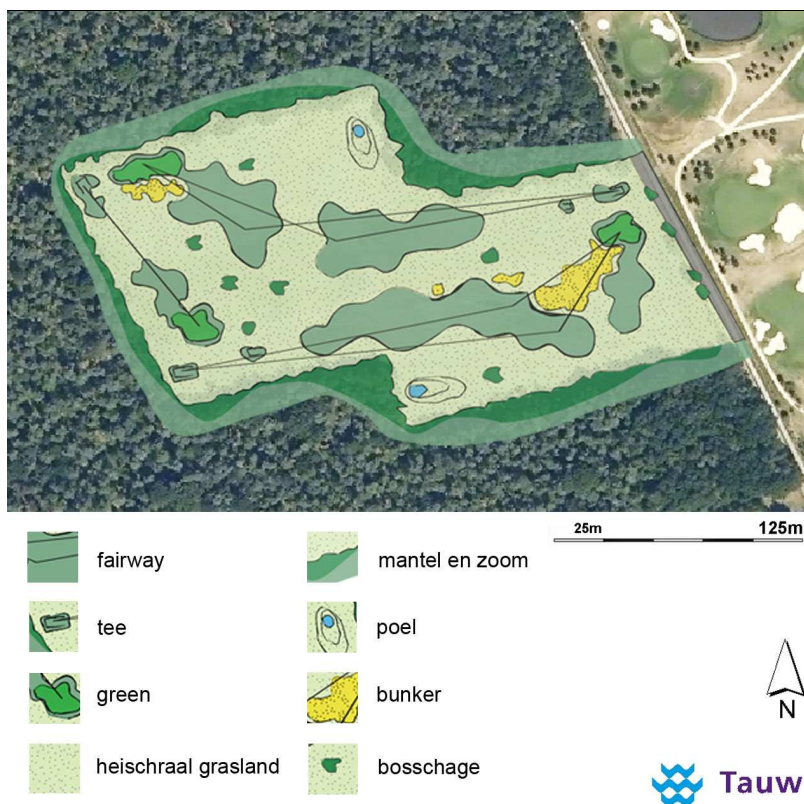

Figuur 3.5 Alternatief MMC (o.g.v. basisschets Van Empelen van Aalderen Partners BV, april 2009)

Het zuidelijk deel van het terrein bestaat momenteel uit bos en restanten droge heide. Binnen het plangebied zijn soorten aangetroffen die wijzen op een voormalig heidegebied. DLG heeft aangetoond dat het gebied vooral potenties heeft voor de ontwikkeling van heischrale graslanden. Het inrichtingsvoorstel is hierop gebaseerd. Het type natuur sluit aan bij de instandhoudingsdoelen zoals opgenomen in het ontwerpbesluit van het Natura2000-gebied Veluwe en is afgestemd met de provincie Gelderland.

Alternatief MMC én westelijke akker (derde alternatief, figuur 3.6)

Golf- en Businessclub De Scherpenbergh is tot het inzicht gekomen dat het noodzakelijk is, met het oog op het behouden van een concurrentiepositie, om zowel de locatie westelijke akker als het MMC bij de huidige baan te betrekken. Ontwikkeling van holes op één van deze locaties zal onvoldoende zijn om de marktpositie van de Golf- en Businessclub op de huidige plek duurzaam te waarborgen met alle financieel-economische gevolgen van dien. Dat is de reden geweest om tevens het derde alternatief uit te werken in het MER.

Figuur 3.6 Uitwerking deel westelijke akker (3 holes) van het alternatief westelijke akker/MMC

Het gaat om de ontwikkeling van 3 kortere oefenholes op de westelijke akker, inclusief de realisatie ter plekke van geleidelijke overgangen naar het bestaande bos, schraal grasland en de aanleg van een tweetal poelen (natuurontwikkeling) én de aanleg van de 2 holes voor de lange baan in combinatie met natuurontwikkeling op het MMC (zie figuur 3.5). Hierdoor ontstaat ruimte op de golfbaan om de holes van de korte baan te verlengen, waarmee de korte baan een B-status krijgt. In figuur 3.6 staat de inrichting van de westelijke akker afgebeeld als onderdeel van dit alternatief. Samen met het inrichtingsvoorstel voor het MMC vormt deze inrichtingsschets het alternatief “MMC en westelijke akker”. Door aanleg van 3 oefenholes op de westelijke akker, kan één oefenhole in het bos tussen Albaweg en de huidige golfbaan komen te vervallen. Hier zal de natuur worden hersteld.

Effecten uitbreiding van huidige 18 holes baan naar gewenste situatie

In tabel 3.2 worden de effecten van de drie alternatieven vergeleken. De overall conclusie staat onder de tabel.

Tabel 3.2 Vergelijking effecten de alternatieven akker, MMC en akker / MMC voorde verschillende (milieu)thema's

Milieueffecten	Alternatief akker	Alternatief MMC	Alternatief akker en MMC
Effecten op bodem en water			
• Gebruik grondstoffen	0	0	0
• Aantasting reliëf / geomorfologie	0/-	0	0/-
• Belasting bodem en water door meststoffen en bestrijdingsmiddelen	+	0/-	0
• Beregening en grondwaterhuishouding	0	0	0/-
• Sprengen	0	0	0
Effecten op landschap	0	+	0/+
Effecten op cultuurhistorie	0	0/-	0/-
Effecten op archeologie	0	0	0
Natuur			
Effecten op habitattypen			
• Droge heide en heischrale grasland	0/+	+	+
• Oude eikenbossen	0	0	0
• Wespandief	0/+	0/+	0/+
• Zwarte specht	0/+	0	0/+
• Boomleeuwerik	0/+	0	0/+
• Roodborsttapuit	0/+	0	0/+
• Vliegend hert	0	0/+	0
• Overige habitattypen en soorten	0	0	0
• Effect op overige vaatplanten	+	+	+

Milieueffecten	Alternatief akker	Alternatief MMC	Alternatief akker en MMC
Effecten overige amfibieën	+	0	0
Effecten reptielen			
• Hazelworm	+	-	0
• Overige soorten	+	+	+
• Effecten op overige vogelsoorten	+	+	+
Effecten op zoogdieren			
• Eekhoorn, Das en Boomarter	+	0	0/+
• Overige zoogdieren (waaronder vleermuizen)	+	0	0/+
Effecten ongewervelden (waaronder Rode bosmier)	+	0	0/+
Effecten overige diergroepen	0	0	0
Effecten op migratieroutes			
• EHS	+	+	+
• Ecologische verbindingzones	0	0	0
Effecten op verkeer en vervoer			
• Verkeersintensiteiten	0	0	0/-
• Parkeren	0	0	0
• Verkeersveiligheid	0	0	0
Effecten op woon- en leefmilieu			
• Geluid	0	0/-	0/-
• Lucht	0	0	0
• Licht	0	0	0

3.4 Conclusie effectvergelijking

De verschillen in effecten tussen de drie alternatieven zijn gering. Dit neemt niet weg dat ook deze geringe verschillen hebben geleid tot verschillende scores. Op basis daarvan kan geconcludeerd worden dat het westelijke akker alternatief over de hele linie gezien wat beter scoort dan de twee andere alternatieven. Het derde alternatief (akker én MMC) scoort ten opzichte van de westelijke akker overigens niet heel veel minder. De effectbeoordeling Hazelworm voor wat betreft alternatief MMC levert de enige min (-) op in dit deel van de effectbeschrijving. Verder leveren 13 van de 25 beoordeelde aspecten gelijke scores op. De uitbreiding van de golfbaan op akker en/of MMC heeft bovendien ook veel positieve effecten op met name natuurwaarden. Een uit de eerste fase passende beoordeling in dit MER blijkt dat er ook geen sprake is van significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura2000-gebied Veluwe. Bovendien zijn in deze beoordeling de uitstralingsaffecten op het omliggende Natura2000-gebied niet als significant negatief beschouwd.

Omdat er geen significant negatieve effecten optreden als gevolg van realisatie van holes op beide uitbreidingslocaties is het derde alternatief haalbaar. Dit alternatief waarborgt het duurzaam voortbestaan van de golfbaan op deze locatie en heeft de voorkeur van de initiatiefnemer. De westelijke akker scoort slechts op drie aspecten duidelijk beter dan het derde alternatief, namelijk voor wat betreft de belasting van de bodem en water met meststoffen en bestrijdingsmiddelen (+ tegen 0), effecten op overige amfibieën (+ tegen 0) en Hazelworm (+ tegen 0). Wat betreft de overige aspecten liggen de scores zeer dicht bij elkaar en zijn het slechts marginale verschillen die het onderscheid maken. Wat betreft de overige aspecten liggen de scores zeer dicht bij elkaar en zijn het slechts marginale verschillen die het onderscheid maken.

Omdat de verschillen gering zijn, is het verstandig het bedrijfseconomisch perspectief niet uit het oog te verliezen en is het te verantwoorden dit aspect te betrekken bij de keuzeafweging voor een van de alternatieven. De effecten op de omgeving zijn niet groot (ten aanzien van het Natura2000-gebied in ieder geval niet significant negatief, zie eerste fase passende beoordeling als onderdeel van het MER). Daar komt bij dat voor Golf- en Businessclub De Scherpenbergh het derde alternatief vanuit bedrijfseconomische optiek het gunstigst is. Aan het eind van dit hoofdstuk staan een reeks aanbevelingen opgenomen in de vorm van voorstelde maatregelen om de alternatieven te optimaliseren (MMA), in het bijzonder het derde alternatief (akker/MMC). Veel daarvan zullen leiden tot positievere scores.

3.5 Optimalisatievoorstellen en MMA

Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA)

Op grond van de Wet milieubeheer moet in een MER altijd een zogenaamd meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) worden beschreven. Dit is het alternatief dat vanuit milieuoogpunt het beste is. Met andere woorden het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel zoveel mogelijk worden beperkt met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu. In het MMA wordt dus onderzocht hoe de golfbaan vanuit milieuoogpunt zo goed mogelijk kan worden uitgebreid en beheerd daarmee ook een zo beperkt mogelijke milieuaantasting kan worden bereikt. Als randvoorwaarde geldt dat het om een reëel uitvoerbaar alternatief moet gaan, dat past binnen de doelstellingen van de initiatiefnemer en bovendien binnen de competentie van de initiatiefnemer ligt.

Uitwerking MMA alternatief westelijke akker / MMC (derde alternatief)

In dit MER is ervoor gekozen om het MMA uit te werken voor het derde alternatief, te weten westelijke akker / MMC. Reden hiervoor is dat dit alternatief relatief gunstig scoort omdat zowel de westelijke akker als het MMC goede potenties hebben voor verbetering van de natuurwaarden en deze uitbreiding een gunstige bedrijfseconomische positie van de Golf- en Businessclub De Scherpenbergh garandeert.

Voor het ontwerp wordt uitgegaan van de bestaande 18 holes golfbaan, aangevuld met de westelijke akker en het MMC conform de inrichting van figuur 3.5 en 3.6. Op de huidige baan vindt een herschikking van de korte baan plaats. Het MMA wordt verder aangevuld met optimalisatiemaatregelen voor de westelijke akker, het MMC, de bestaande golfbaan (18 holes) en overige maatregelen. Hieronder wordt ingegaan op de optimalisatiemogelijkheden per alternatiefdeel.

Gedeelte westelijke akker

De akker zelf vertegenwoordigt nu niet veel ecologische waarde. De akker als element in bos heeft echter wel degelijk ecologische betekenis (overgangen bos - open, uitkijkplek roofvogels, broedgebied, foerageergebied voor vogels en vleermuizen). Via het stimuleren van zoom- en mantelbegroeiing en akker- dan wel graslandbeheer kan de natuurwaarde van deze 'bosenclave' toenemen en kan het gebied als open gebied ook een betekenis houden voor (roof)vogels en vleermuizen.

De akker wordt ingericht met 3 holes voor de korte baan (conform figuur 3.6). De volgende extra maatregelen worden getroffen:

- Het weggraven van de zwaar bemeste bovenlaag
- Het aanbrengen van overgangsvegetaties naar het bosgebied (zoomvegetaties) voor vlinders en andere insecten
- Schraal graslandbeheer ter plaatse van de roughs
- De aanleg van poelen voor amfibieën, inclusief natuurontwikkeling op de natte en droge oevers
- Gebruik van gebiedseigen beplanting
- De aanleg van een extra voedselgebied in de vorm van een graanakker voor de Das
- Zodanige positionering van de holes waardoor conflicten met verkeer fietspad voorkomen worden
- Met het aanbrengen van nieuw reliëf rekening houden met de belevingswaarde van deze bosenclave
- Het niet aanleggen van extra verlichtingsbronnen
- Geen gebruik van geluidsversterkingmiddelen op de baandelen
- Zo veel mogelijk beperken van de mestgift op deze baandelen. Een en ander in overleg met Natuurmonumenten
- Aanleg van dit baangedeelte en aanverwante werkzaamheden buiten de broedperiode

Gedeelte MMC

Het MMC is in de huidige situatie afgeschermd van de omgeving door hoge hekken. Het 'onthekken' van een deel van het terrein en de natuurontwikkeling ter plekke dragen bij aan een belangrijke verbetering van de migratiemogelijkheden van diverse diersoorten. Een en ander sluit aan bij de beleidsdoelen voor het ontwikkelen van de robuuste natuurzone Beekbergse Poort.

Realisatie van deze 'poort' moet de samenhang vergroten tussen de Veluwe en de in de poort gelegen natuurgebieden in de IJsselvallei. De ontwikkeling draagt derhalve bij aan het vergroten van het ecologisch functioneren van een groter gebied, te weten het gebied tussen Veluwe en IJsselvallei. In de directe omgeving is reeds voorzien in het treffen van maatregelen zoals de aanleg van Dassentunnels onder het spoor direct westelijk van het MMC en onder de N789, oostelijk van het MMC. Daarnaast wordt ruimte gegeven aan de Vrijenbergespreng (tussen Scherpenbergh, Albaplas en N789). De plannen van de golfclub voor het MMC zijn opgesteld in overleg met DLG, Natuurmonumenten en de provincie Gelderland. Natuurmonumenten wordt uiteindelijk eigenaar van deze gronden.

Het MMA voor het MMC gaat uit van de aanleg van 2 holes op het MMC in combinatie met natuurontwikkeling (zie figuur 3.5).

De volgende maatregelen worden getroffen:

- Om de relatie met de oorspronkelijke functie te accentueren zal één bunker behouden blijven. Daarnaast blijven de aarden wallen die om de bunkers lagen intact. Hier is het grid waarbinnen de bunkers oorspronkelijk gesitueerd waren nog zichtbaar en dus beleefbaar
- Natuurontwikkeling op het terrein en creëren van overgangen naar het omliggende bos. Deze herinrichting is ecologisch betekenisvoller en biedt voor veel soorten meer mogelijkheden dan het oorspronkelijke bosperceel zonder veel structuurverschillen
- Gebruik van gebiedseigen beplanting
- Wegnemen van hekken met uitzondering van de hekken aan de kant van camping De Bosgraaf (vanwege noodzakelijke zonering van functies).
- Vermindering van verhard oppervlak
- Het niet aanleggen van extra verlichtingsbronnen
- Geen gebruik van geluidsversterkingmiddelen op de baandelen
- Zo veel mogelijk beperken van de mestgift op deze baandelen. Een en ander in overleg met Natuurmonumenten
- Aanleg van dit baangedeelte en aanverwante werkzaamheden buiten de broedperiode

Maatregelen bestaande baan

Maatregelen op de bestaande baan betreffen eventuele verbeteringen in het beheer of de inrichting van de huidige baan. In het MMA wordt uitgegaan van de volgende maatregelen:

- Het opstellen van een beheerplan voor het golfterrein in samenspraak met Natuurmonumenten met aandacht voor de volgende zaken:
 1. Gescheiden beheerplannen voor golfbaan onderdelen en natuurdoelen op het gehele terrein
 2. Hoog ambitieniveau ten aanzien van de ontwikkeling van nieuwe natuurdoelen
 3. Gebruik van biologische bestrijdingsmiddelen
 4. Streven naar een "Schotse" uitstraling van de baan met veel kleursoorten van groen naar geel, door beperkte beregening, afvoeren maaisel en stimulering van bloemen en natuurlijke gewassen. Dit in tegenstelling de Amerikaanse "manicured" variant waarbij de kleur groen overheerst en alle baandelen kort gemaaid worden inclusief de Rough

- Actief visbeheer van de vijvers op de huidige baan ten behoeve van de amfibieënpopulatie. Nu worden de eieren van amfibieën in de vijvers door vissen opgegeten
- Afvoeren van organisch materiaal (maaisel) van de baan
- Optimaliseren ecologische condities Dassenburcht en oeverwaluwenwand in overleg met Natuurmonumenten

Overige optimalisatiemaatregelen

De golfbaan is ook in bezit van de tweede westelijke akker (zuidelijk van het westelijke akker alternatief). Ook deze akker heeft nog steeds een agrarische bestemming. In het MMA wordt uitgegaan van de volgende maatregelen:

- Herinrichting van deze akker ten behoeve van natuur (mogelijk deels gebruiken voor compensatie EHS)
- Het weggraven van de zwaar bemeste bovenlaag
- Het aanbrengen van zoomvegetaties voor vlinders en andere insecten
- Schraal graslandbeheer
- De aanleg van een extra voedselgebied voor de Das (graanakker)

Figuur 3.7 Luchtfoto golfbaan De Scherpenbergh